

Posudek diplomové práce

téma: Manželská překážka příbuzenství (srovnávací studie z mezikulturní perspektivy)

diploant: Roman Staněk

vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Bělovský, Dr.

Diploant si pro svou diplomovou práci zvolil téma, které nelze jednoznačně ohraničit jak oborově, tak historicky. Otázka rozsahu překážek manželství hrála svojí roli zřejmě od samého počátku institutu manželství a příbuzenství mělo mezi překážkami vždy své pevné místo. Jak plyne ze samotného názvu, musel se autor při zpracování své diplomové práce vypořádat hned se třemi právními instituty - příbuzenství, manželství a překážky manželství, což splnil znamenitě a přehledným způsobem je uspořádal do souvislého pojednání, které dostačujícím způsobem vyčerpává téma. Autor přitom využil svých znalostí z oboru antropologie, což jedinečným způsobem přispívá ke zpracování tématu příbuzenství coby překážky manželství, které je sice je právem reflektováno ovšem vždy na bázi kulturního, sociálního a civilizačního vývoje společnosti.

Výsledná práce zajímavým způsobem kombinuje aspekty právní, antropologické a historické. Pro právní vědu ojedinělým způsobem představuje antropologické základy právního pojetí a definování příbuzenských poměrů, které na jednu stranu s právem úzce souvisí, na druhou stranu jsou však v právní literatuře značně opomíjeny. Manželství je samo o sobě institut studovaný nejen právem, ale řadou dalších vědních disciplín, z nichž významnou měrou přispívá antropologie a sociologie. Autor tuto skutečnost velmi pozorně zohlednil, když se snaží upozornit na sociální a historické pozadí právní úpravy příbuzenství coby překážek manželství.

Diploant svojí práci rozčlenil do třech hlavních oblastí: I. manželství a příbuzenské systémy, II. kulturní základy překážek příbuzenství a III. tabuizované příbuzenské vztahy v psaném právu. V první oblasti se autor snaží identifikovat příbuzenské systémy a zabývá se podstatou a funkcí manželství. Druhá oblast je věnována klíčovým otázkám spojeným s příbuzenstvím coby překážkou manželství, zejména pak významu a chápání incestu v rozličných společnostech z hlediska historického i etnologického, a dále pak exogamie a endogamie, povinnosti uzavřít manželství uvnitř či vně okruhu určité sociální skupiny.

Diploant zde komparativním způsobem rozvádí několik teorií pro zákaz incestu.

Ve třetí části se diploant zabývá, opět komparativní metodou, mimoevropskými právními kulturami, a to jak z hlediska etnologického, národního či náboženského, tak i historického. Věnuje se tak vnímání manželských překážek mezi africkými kmeny, v islámském světě, římském právu, církevním právu a dále pak v platných právních rádech zemí Evropy i světa. Na závěr se autor neopomněl zabývat ani otázkou, která souvisí s aktuálními problémy vnímání podstaty manželství, resp. s jejími překážkami, a to v rámci problematiky svazku osob stejného pohlaví.

Z hlediska komplexního hodnocení má celá práce velice dobrou úroveň, a to jak po stránce vědecké, tak i literární. Práce je přehledná, dobře strukturovaná a obsahově původní. Téma je zpracováno pro diplomovou práci vyčerpávajícím způsobem. Text je doprovázen bohatým poznámkovým aparátem, z něhož plyne, že autor věnoval zpracování tématu značné úsilí. Celkově tedy lze práci hodnotit jako výbornou a doporučuji jí k ústní obhajobě.

V Praze dne 24. dubna 2006

JUDr. Petr Bělovský, Dr.